

IZVJEŠĆE O RADU HRVATSKOG PRAVNOG CENTRA U 2016. GODINI¹

Sadržaj

1. Uvodno
2. Zaštita prava ranjivih skupina
 - a) Aktivnosti usmjerene na pružanje besplatne pravne pomoći
 - b) Aktivnosti usmjerene na zagovaranje
 - c) Aktivnosti usmjerene na monitoring rada tijela javne vlasti
3. Sudjelovanje u procesu donošenja javnih politika
4. Istraživanja i izvještaji u području ljudskih prava
5. Edukacija za civilno društvo i javni sektor
 - a) Radionice, seminari i treninzi
 - b) Publikacije
6. Izvanprogramske aktivnosti usmjerene na razvoj i održivost HPC-a
 - a) Aktivnosti usmjerene na stabilizaciju i dalji razvoj
 - b) Aktivnosti usmjerene na stvaranje i jačanje partnerskih odnosa
 - c) Aktivnosti usmjerene na izobrazbu radnica HPC-a
7. Zaključno

¹ Skupština Hrvatskog pravnog centra usvojila je Izvještaj na svojoj 33. sjednici održanoj 6. lipnja 2017.

1. Uvodno

U 2016. godini HPC je djelovao na temelju svoga Plana rada za 2016. koji je usvojen na 30. sjednici Skupštine HPC-a, 14. prosinca 2015.

O radu HPC-a u 2016. godini Skupština HPC-a bila je iscrpno upoznata na svojoj 31. i 32. sjednici (28. travnja i 8. prosinca 2016.).

Aktivnosti HPC-a u 2016. financirali su: UNHCR, UN Voluntary Fund for Victims of Torture, Europska unija, SAFU, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Ministarstvo unutarnjih poslova, Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva, te Ured Vlade RH za udruge (neke aktivnosti financirale su se i izvanprojektnim sredstvima HPC-a), i to po sljedećim projektima/aktivnostima:

1. Razvoj kapaciteta organizacija civilnog društva za integriranje ljudskih prava u javne politike
2. Otvorena platforma Forum za jednakost
3. Jačanje procesnih prava osumnjičenika i okrivljenika u kaznenom postupku u Hrvatskoj
4. Ciljana i rana procjena potreba i podrška žrtvama kaznenih djela
5. Pravno savjetovalište: pružanje primarne pravne pomoći
6. Sigurnost u trećoj dobi: kako izbjeći rizike pri raspolaganju imovinom
7. Pravna pomoć tražiteljima azila
8. Socijalno uključivanje azilanata kroz stručno osposobljavanje
9. Zaštita žrtava mučenja među ranjivim skupinama migranata
10. Rani pristup uslugama zaštite i rehabilitacije odmah po dolasku u EU
11. Aktivnosti usmjerene na razvoj i održivost HPC-a (institucionalna podrška za stabilizaciju i/ili razvoj udruge)

Za izvođenje svih projekata sklopljeni su ugovori i sporazumi koji sadrže proračune prema kojima su financirane pojedine aktivnosti. Za sve projekte završene do 31. prosinca 2016. podneseni su izvještaji, narativni i financijski, koji su svi i prihvaćeni.

Ovo Izvješće sadrži sažeti pregled rada HPC-a u izvještajnom razdoblju prema programskim usmjerenjima, sukladno Strategiji HPC-a, pa su sve aktivnosti/projekti razvrstani u četiri glavna programa djelovanja HPC-a:

1. Zaštita prava ranjivih skupina
2. Sudjelovanje u procesu donošenja javnih politika
3. Istraživanja i izvještaji u području ljudskih prava
4. Edukacija za civilno društvo i javni sektor

Nakon pregleda rada po tim programima, dodali smo kratki prikaz izvanprogramskih aktivnosti HPC-a koje su usmjerene na razvoj i održivost HPC-a.

2. Zaštita prava ranjivih skupina

Program zaštite prava ranjivih skupina obuhvaća tri glavne skupine aktivnosti:

a) Aktivnosti usmjerene na pružanje pravne i druge pomoći

Pravno savjetovalište HPC-a radilo je tijekom cijele godine, i to na način da se svakodnevno provodilo trijažu slučajeva i pružalo primarnu pravnu pomoć kako na terenu, tako i u uredu HPC-a. To je uključivalo razmatranje činjeničnog stanja i eventualno dokumentacije koju je korisnik/ca poslao/la ili donio/jela, po potrebi postavljanje dodatnih pitanja korisniku/ci, proučavanje pravnih propisa i literature, i/ili relevantne sudske prakse. Potom su pravnice sastavljale pravno mišljenje koje je priopćeno stranci na prethodno dogovoren način (telefonom, e-mailom ili osobno). Svi slučajevi upisani su u evidenciju pravnog savjetovališta. Tijekom cijele godine imali smo otvorene telefone za pravno savjetovanje (svakog radnog dana od 14 do 17), a korisnici su nam se svakodnevno obraćali telefonski, elektroničkom poštom, poštom ili osobno, dolaskom u ured HPC-a. Jednom tjedno, u pravilu srijedom održavali su se sastanci provoditeljica projekta na kojima su elaborirani i razmatrani složeniji predmeti. U nekoliko složenijih slučajeva zatražen je savjet od članova i članica HPC-a, pravnih stručnjaka u određenom području (npr. mirovinsko pravo, građansko pravo). Pravne informacije i pravna pomoć pružali su se i pisanim putem (odgovori na upite putem e-maila) i telefonskim putem.

U 2016. godini pruženo je 131 pravnih savjeta i 86 općih pravnih informacija, a sastavljena su 4 podneska za upravna tijela za ukupno 214 korisnika besplatne pravne pomoći (pojedini korisnici su više puta tražili besplatnu pravnu pomoć).

Pored toga, održana su ukupno 103 pravna savjetovanja u Prihvatalištim za tražitelje azila u Zagrebu i Kutini, Prihvatnom centru za strance Ježevo, domovima za odgoj djece i mladeži u Osijeku, Ivancu i Karlovcu, uredu HPC-a i Integracijskoj kući Hrvatskog Crvenog križa. Pravna pomoć se pružala tražiteljima međunarodne zaštite u odnosu na postupak utvrđivanja statusa i ostvarivanje prava tražitelja tijekom tog postupka; azilantima i strancima pod supsidijarnom zaštitom u odnosu na ostvarivanje prava i integraciju u hrvatsko društvo te djeci bez pratnje u odnosu na ostvarivanje njihovih prava.

Tražiteljima međunarodne zaštite, azilantima i strancima pod supsidijarnom zaštitom pružena je pravna pomoć u 468 slučaja. Pregledano je 645 zahtjeva za međunarodnom zaštitom među kojima su odabrana 33 zahtjeva te su potpisane punomoći za zastupanje u postupku odobrenja međunarodne zaštite, sudjelovali smo na 10 saslušanja MUP-a, zastupana su dva tražitelja međunarodne zaštite u upravnom sporu vezano za ograničenje

slobode kretanja te jedan tražitelj u upravnom sporu vezano za odobrenje međunarodne zaštite.

Pravna pomoć pružena je za 16 djece bez pratnje, u vezi s ostvarivanjem njihovih prava u Hrvatskoj.

MUP je objavio javni poziv za prijavu kandidata za listu pružatelja pravne pomoći u postupku odobrenja međunarodne zaštite za područje Upravnog suda u Zagrebu, Rijeci, Osijeku i Splitu na koji je 5. svibnja 2016. HPC podnio prijavu, za područje Upravnog suda u Zagrebu. MUP nas je obavijestio da smo odabrani po javnom pozivu i uvršteni u listu pružatelja. Do kraja godine, pravnice HPC-a preuzele su zastupanje pred upravnim sudom u tri slučaja.

Pored toga, pružena je psihosocijalna pomoć (148 puta) prepoznatim žrtvama mučenja među ranjivim skupinama migranata (18 osoba) u okviru dva projekta („Zaštita žrtava mučenja među ranjivim skupinama migranata“ i “Rani pristup uslugama zaštite i rehabilitacije odmah po dolasku u EU“). Ovim osobama pružena je i pravna pomoć, a neke su i zastupane u postupku odobrenja međunarodne zaštite.

Također, u okviru projekta „Sigurnost u trećoj dobi: Kako izbjeći rizike pri raspolaganju imovinom“ jednom mjesečno održavali smo pravno savjetovalište za osobe treće dobi. Obavijesti o pravnom savjetovalištu redovito su pravovremeno emitirane i na Radiju Antena Zagreb 89,7 MHz. Tijekom provođenja ove aktivnosti prepoznat je velik interes i potreba za besplatnom pravnom pomoći od strane građana/ki treće dobi, a najčešća pitanja bila su sljedeća: razni načini raspolaganja imovinom i obiteljski dogovori; nasljedno pravo (oporuka, osporavanje oporuke, pravo na nužni dio, odricanje od nasljedstva); stvarno pravo (razvrgnuće suvlasničke zajednice, upis prava vlasništva u zk, prijenos prava korištenja grobnog mjesta, legalizacija nekretnina); obvezno pravo (raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju, odnos ugovora o doživotnom uzdržavanju i oporuke, darovanje, porez na promet nekretnina kod darovanja, vraćanje duga, povrat umirovljeničkog duga, itd.); prava iz sustava socijalne skrbi; ovršno pravo; obiteljsko pravo (uzdržavanje mlđ djeteta, pravo bake na susrete i viđanje s unucima, itd.). Pravna pomoć pružena je u 63 slučaja. Također, zahvaljujući dobroj suradnji Gradskog društva Crvenog križa Zagreb i Grada Zagreba – Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, smatramo važnim napomenuti da se tijekom druge polovice razdoblja provedbe projekta obavijest o točnom terminu održavanja pravnog savjetovališta unaprijed slala i tom Uredu, kako bi njihovi djelatnici/e mogli obavijestiti pojedine svoje stranke – korisnike/ce treće dobi koji trebaju besplatnu pravnu pomoć, a što smatramo dobrim primjerom umrežavanja i suradnje relevantnih institucija i civilnog društva u ovom području.

Suradnja s Pravnom klinikom odvijala se i u 2016., a uključeno je 32 studenata kliničara. Između zahtjeva za međunarodnu zaštitu HPC odabire slučajeve koje studenti analiziraju i

o njima pišu mišljenje, odnosno pripremaju izvještaje o zemljama podrijetla tražitelja, a preuzeto je i obrađeno 36 slučajeva.

Pripremljen je skraćeni letak o sustavu azila za tražitelje međunarodne zaštite na sljedećim jezicima: engleski, ruski, paštu, farsi, arapski, somalski, turski, francuski i urdu (<http://www.hpc.hr/page.aspx?PageID=33>).

b) Aktivnosti usmjerene na zagovaranje

Zagovaranje za rješavanje problema s kojima se susreću tražitelji međunarodne zaštite i osobe pod zaštitom i nadalje se provodilo putem redovitih sastanaka sa svim akterima uključenima u sustav azila, u okviru Koordinacije za azil, u suradnji s UNHCR-om. Sastancima Koordinacije prisustvovali su predstavnici nadležnih ministarstava, ureda pučkog i posebnih pravobranitelja, međunarodnih organizacija, organizacija civilnog društva, pravosuđa, te pravni i drugi stručnjaci. Održana su tri sastanka Koordinacije za azil na kojima je sudjelovalo ukupno 75 sudionika. Teme sastanaka bile su: „Djeca bez pratnje u trenutnim izbjegličkim kretanjima“, „Očekivani prihvat izbjeglica po kvotama u 2016. godini“ te „Budućnost zajedničkog europskog sustava azila“ (<http://www.hpc.hr/news.aspx?newsID=55&pageID=14>, <http://www.hpc.hr/news.aspx?newsID=44&pageID=14>).

U sklopu edicije „A gdje je tu pravo?“ pripremljena su i zainteresiranim akterima i novinarima poslana tri kratka osvrti na sljedeće teme: „Zašto izbjeglice ne treba odvajati na temelju zemalja podrijetla?“, „Može li se izbjeglicama i tražiteljima međunarodne zaštite ograničiti sloboda kretanja?“ te „Imaju li izbjeglice pravo na pristup sustavu azila iako ne ispunjavaju uvjete za ulazak u zemlju?“ (<http://www.hpc.hr/news.aspx?newsID=38&pageID=14>).

U suradnji s Pravnom klinikom Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (Grupa za pomoć tražiteljima azila i strancima), UNHCR-om i izvedbenom umjetnicom Selmom Banić, obilježen je Svjetski dan izbjeglica akcijom pod nazivom „Stani uz mene“. Radilo se o intervenciji u javnom prostoru na 11 lokacija u Zagrebu na kojima su se problematizirala određena prava izbjeglica. Akcija predstavlja nastavak događanja u javnom prostoru u povodu Dana izbjeglica 2014. i 2015. (<http://www.hpc.hr/news.aspx?newsID=52&pageID=14>, https://www.youtube.com/watch?v=CWD_XpoRyV4)

Intenzivirane su aktivnosti otvorene platforme Forum za jednakost. Radionica strateškog planiranja i prvi sastanak članica Foruma za jednakost održani su 16. i 17. siječnja 2016., a drugi sastanak, koji je uključivao i elemente strateškog planiranja, 1. travnja 2016. u Zagrebu u prostorijama CCI-a. Na radionici i sastanku posvećenom strateškom planiranju definirani su vizija, vrijednosti, svrha i ciljevi djelovanja, metode rada, skupine i institucije kojima se Forum obraća, način donošenja odluka i plan aktivnosti za 2016., a dopunjavani su kroz kontinuiranu komunikaciju elektroničkom poštom. Treći sastanak Foruma održan je

u Zagrebu 28. listopada 2016. Na sastanku je provedena kratka analiza učinjenog u razdoblju od osnivanja Foruma, nakon čega je raspravljen plan nastavka rada u 2017. godini, a sve prisutne članice iskazale su spremnost za nastavak rada i razvoj suradnje/zajedničkog djelovanja u platformi.

Nadalje, Forum za jednakost proveo je anketu o (ne)jednakosti, a kao prvi korak ka ostvarivanju cilja snažnijeg prisustva vrijednosti jednakosti u javnom prostoru te mobilizacije građana na njenom promicanju. Anketa, uz pitanja kojima se prikupljaju demografski podaci, sadržavala je samo jedno pitanje otvorenog tipa: „Što je za Vas nejednakost?“. Anketa se u tiskanom obliku ispunjavala na javnim događanjima Foruma i organizacija članica, a bila je dostupna i na Google drive-u i Facebook stranici Foruma. Prikupljeni su odgovori 566 osoba iz 70 naselja. Odgovori se koriste kako bi se dobio uvid u to kako građani/građanke definiraju ovaj problem, te koje dimenzije nejednakosti oni izdvajaju. Dogovoreno je da će se u kasnijem razdoblju rada Foruma anketa koristiti i kao sredstvo mobilizacije pojedinih skupina građana za aktivnosti Foruma. Od odabranih odgovora na anketu napravljena je PowerPoint prezentacija koja je korištena i koristit će se u budućim javnim aktivnostima Foruma i organizacija članica. Također, dio odgovora objavljen je na promotivnom letku korištenom na tribinama.

Tribina naslovljena „Društvena (ne)jednakost u Hrvatskoj: od međunarodne usporedbe do lokalnog utjecaja na život stanovnika Sisačko-moslavačke županije“ održana je u Sisku 29. rujna 2016. Nakon što je tribinu otvorila Paula Raužan, predsjednica Agencije lokalne demokracije Sisak, jedne od organizacija članica Foruma za jednakost, o temi tribine, djelovanju i ciljevima Foruma za jednakost govorila je Goranka Lalić Novak, potpredsjednica Hrvatskog pravnog centra. Prisutnima su predstavljeni odabrani rezultati ankete koju je proveo Forum. Kao uvod u raspravu o društvenoj nejednakosti u Hrvatskoj dr.sc. Branko Ančić s Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu izložio je temu „Komparativna analiza društvene nejednakosti u Hrvatskoj i odabranim zemljama“, a dr.sc. Maja Božičević Vrhovčak iz Društva za oblikovanje održivog razvoja temu „Energetsko siromaštvo - prikaz rezultata istraživanja energetskih karakteristika i energetske potrošnje najsiromašnijih kućanstava Sisačko-moslavačke županije“. (<http://www.hpc.hr/news.aspx?newsID=61&pageID=14>).

Otvorena platforma Forum za jednakost izradila je 28 jednoglasnih spotova o (ne)jednakosti. Spotove je za Forum producirala udruga Radio mreža, a objavljeni su na 17 suradnih lokalnih radio postaja, za koje Radio mreža producira vijesti. Obradene teme uključuju: prikaz rezultata ankete o nejednakosti, besplatnu pravnu pomoć, integraciju migranata, socijalno poduzetništvo mladih, prava starijih osoba, nasilje nad ženama, volontiranje mladih, energetsko siromaštvo, prava osoba s invaliditetom, borbu protiv siromaštva, itd. Radio spotovi dostupni su na Facebook stranici Foruma za jednakost (<https://www.facebook.com/Forum-za-jednakost-Equality-forum-1002537769782174/>), a objavljeni su i na Soundcloudu (<https://soundcloud.com/forum-za-jednakost>). V. i

<http://www.civilnodrustvo.hr/28-radijskih-spotova-o-nejednakosti/>, <http://www.in-portal.hr/in-portal-news/vijesti/10810/forum-za-jednakost-anketa-koja-bi-mogla-ukazati-i-na-polozaj-osoba-s-invaliditetom>

Tijekom studenog i prosinca u okviru projekta „Razvoj kapaciteta organizacija civilnog društva za integriranje ljudskih prava u javne politike“ (HRIA) organizirani su zagovarački sastanci s osobama zaduženima za koordinaciju aktivnosti u politikama suzbijanja trgovanja ljudima i sprječavanja govora mržnje u Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina. Rezultati projekta u području trgovanja ljudima predstavljeni su na okruglom stolu u povodu Dana borbe protiv trgovanja ljudima kojeg je organizirao Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina 19. listopada 2016. Rezultati projekta u području zločina iz mržnje i trgovanja ljudima su predstavljeni na konferenciji koju je u povodu Dana ljudskih prava organizirao Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina u Hrvatskom Saboru dana 9. prosinca 2016. Na oba događanja predstavljen je i rad HPC-a na zaštiti žrtava mučenja među tražiteljima međunarodne zaštite.

U okviru projekta „Jačanje procesnih prava osumnjičenika i okrivljenika u kaznenom postupku u Hrvatskoj“ održan je sastanak predstavnica projekta (prof.dr.sc. Elizabeta Ivčević Karas, Vesna Grubić i mr.sc. Ivana Eterović) s pomoćnicom ministra pravosuđa Vedranom Šimundža-Nikolić (Uprava za kazneno pravo i probaciju), kao prva od zagovaračkih aktivnosti na projektu. Gospođi Šimundža-Nikolić predstavljen je projekt, njegovi ciljevi, te dosadašnje i planirane aktivnosti. Razgovaralo se o tome na koji način rezultati projekta mogu koristiti Ministarstvu, te je dogovoreno da će se nastaviti komunikacija kako bi se takva međusobna korist mogla ostvariti. Pomoćnica je iskazala punu podršku projektu.

Okrugli stol povodom završetka projekta „Sigurnost u trećoj dobi: Kako izbjeći rizike pri raspolaganju imovinom“ održan je 27. rujna 2016. u prostorijama Gradskog društva Crvenog križa Zagreb. Na okruglom stolu sudjelovali su predstavnici Grada Zagreba, MSPM, Ureda pučke pravobraniteljice, Vladinog ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina RH, domova za starije, zaklade Zajednički put, Matice umirovljenika Novi Zagreb, udruge CERANEO, Hrvatskog crvenog križa i Hrvatske javnobilježničke komore. Na okruglom stolu predstavljene su projektne aktivnosti i njegovi rezultati, posebno priručnik „Treća životna dob – kako raspolagati imovinom“ kao i dojmovi polaznika 5 edukativnih radionica koje su održane od travnja do lipnja 2016. godine u Puli, Splitu, Zagrebu i Slavanskom Brodu. Sudionici u raspravi složili su se oko potrebe da se uvedu jači zaštitni zakonski mehanizmi u odnosu na sprječavanje zloupotreba sklapanjem ugovora o doživotnom uzdržavanju, a posebno ugovora o dosmrtnom uzdržavanju. Također, većina sudionika rasprave složna je oko potrebe uvođenja evidencije (registra) takvih ugovora, ali bez odgovora na brojna otvorena pitanja o načinu njegovog funkcioniranja i njegovoj svrsi. V. više <http://www.hpc.hr/news.aspx?newsID=59&pageID=14>.

Na osnovi iskustva stečenih tijekom provedbe tog projekta, projektni partneri i suradnici izradili su zajedničke preporuke za daljnji razvoj politike i procedura za zaštitu osoba starije dobi pri raspolaganju imovinom. Preporuke su poslane relevantnim organizacijama/institucijama koje se bave ovom temom, uključujući i Ministarstvo pravosuđa i Ministarstvo socijalne politike i mladih. V. više <http://www.hpc.hr/news.aspx?newsID=33&pageID=41>.

U okviru tog projekta izrađene su i dvije dvadesetnominutne radio emisije o projektu i ugovorima o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju, u suradnji s neprofitnim medijskim servisom Radio mreža. Radio emisije su objavljene na 17 suradnih lokalnih radio postaja, za koje Radio mreža producira vijesti. Na temelju intervjua s ravnateljicom CZSS napravljena je i serija radio-spotova (ukupno 19) koji su također emitirani na tih 17 radio-postaja suradnica Radio mreže.

Konferencija „Žrtve kaznenih djela – unapređenje sustava zaštite kroz individualiziranu procjenu potreba“ održana je 22. i 23. rujna u Zagrebu. Na konferenciji je sudjelovalo 55 predstavnika civilnog društva, Ministarstva pravosuđa, Ministarstva socijalne politike i mladih, Ministarstva unutarnjih poslova, Ureda pravobraniteljice za osobe s invaliditetom, Ureda pučke pravobraniteljice, akademske zajednice, sudaca, Pravosudne akademije, itd. Predstavljeni su rezultati istraživanja provedenih u okviru projekta kao i primjeri europske dobre prakse u tom području, s posebnim naglaskom na Francusku i Nizozemsku. Svi materijali s konferencije dostupni su na web stranici HPC-a: <http://www.hpc.hr/news.aspx?newsID=58&pageID=14>.

U studenom 2016. započeli smo s provedbom projekta „Važno je znati sa 65+“, u okviru kojeg je 8. prosinca 2016. u Gradskoj vijećnici u Dugom Selu održana prva tribina za građane na temu „Ugovori o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju i druga raspolaganja imovinom“. Na tribini je sudjelovalo dvadesetak građana Dugog Sela koji su pokazali interes za ovu temu i dobili odgovore na svoja pitanja (<http://www.hpc.hr/news.aspx?newsID=70&pageID=14>).

c) Aktivnosti usmjerene na monitoring rada tijela javne vlasti

U okviru projekta “Rani pristup uslugama zaštite i rehabilitacije odmah po dolasku u EU“ promatrani su uvjeti detencije žrtava mučenja među tražiteljima međunarodne zaštite. U koordinaciji s Mađarskim helsinškim odborom kao nositeljem projekta održane su 2 monitoring posjete Prihvatnom centru za stance u Ježevu. Tijekom prvog posjeta (13. srpnja 2016.) pravnice HPC-a su u suradnji s psihologinjom iz Društva za psihološku pomoć održale sastanak s djelatnicima Centra, obišle Centar, te uz prisustvo prevoditeljice za arapski razgovarale s tamo smještenim strancima (grupni razgovor). Tijekom drugog posjeta (14. prosinca 2016.) pravnice HPC-a zajedno s psihologom iz Društva za psihološku pomoć održale su individualne razgovore s 5 stranaca smještenih u Centru uz prisustvo prevoditeljice za arapski.

Na temelju rezultata monitoringa izradit će se preporuke za nadležna tijela.

3. Sudjelovanje u procesu donošenja javnih politika

U okviru projekta „Razvoj kapaciteta organizacija civilnog društva za integriranje ljudskih prava u javne politike“ (HRIA) izrađeni su kratki pregledi područja politika za područje zločina iz mržnje i za područje trgovanja ljudima. Svaki pregled obuhvaća prikaz regulative, institucija, procedura, izvora podataka, dionika i literature za svoje područje javne politike. Pregledi predstavljaju pred-korak u postupku procjene učinka politika na ljudska prava, i omogućavaju organizacijama civilnog društva da objektivno procijene konkretno područje politike i donesu informiranu odluku u koje je područje politike potrebno i učinkovito intervenirati. U izradi su sudjelovali projektni partneri i Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH, a konačni dokumenti poslužili su kao podloga za pripremu programa obuke o procjeni učinaka javnih politika na ljudska prava.

Uputili smo primjedbe HPC-a na Nacrt prijedloga iskaza o procjeni učinaka propisa na Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o procjeni učinaka propisa (<https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=3869>) i na Nacrt prijedloga Strategije procjene učinaka propisa za razdoblje od 2016. do 2018. godine (<https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=3864>). Ured za zakonodavstvo je u svojem izvješću o provedbi savjetovanja s zainteresiranom javnošću prihvatio naš najvažniji prijedlog, onaj po kojem bi procjena utjecaja zakonodavnog prijedloga na ljudska prava postala sastavnim dijelom postupka PUP-a. Smatramo da smo time ostvarili znatan napredak u integraciji ljudskih prava u javne politike, te unaprijedili položaj organizacija civilnog društva u ovom procesu. S Uredom za zakonodavstvo i Uredom za ljudska prava i prava nacionalnih manjina načelno je dogovorena suradnja u izradi procedura i instrumenata za provođenje spomenutih procjena u zakonodavnom kontekstu.

Otvorena platforma Forum za jednakost je 29. lipnja 2016. organizirala konzultacije u sklopu savjetovanja sa zainteresiranom javnošću o Nacrtu Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije za razdoblje od 2016. do 2021. i Nacrtu Akcijskog plana za njegovu provedbu u razdoblju 2016.-2018. U konzultacijama je sudjelovalo 16 osoba, od čega 13 predstavnika organizacija civilnog društva, te po jedan predstavnik/ca Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, Ureda pravobraniteljice za ravnopravnost spolova te Ureda pučke pravobraniteljice. Raspravljani su dosadašnji problemi s provedbom propisa i mjera usmjerenih zaštiti od diskriminacije i njenom iskorjenjivanju, te ono što je u narednom razdoblju potrebno učiniti kako bi se društvo s njom učinkovitije borilo.

Preporuke koje su uslijedile iz rasprave u pisanom su obliku priložene javnoj raspravi provedenoj posredstvom portala e-savjetovanja. Savjetovanje o Nacrtu Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije za razdoblje od 2016. do 2021. godine - rezultate savjetovanja je moguće pronaći na linku: <https://esavjetovanja.gov.hr/Econ/EconReport?EntityId=3503>. Savjetovanje o Nacrtu Akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije za razdoblje

od 2016. do 2018. godine - rezultate savjetovanja je moguće pronaći na linku: <https://esavjetovanja.gov.hr/Econ/EconReport?EntityId=3504>)

U okviru projekta „Razvoj kapaciteta organizacija civilnog društva za integriranje ljudskih prava u javne politike“ (HRIA) dana 28. rujna 2016. održan je javni forum (javna tribina) pod naslovom „Kako integrirati ljudska prava u zakonodavni proces“, a u povodu javnog savjetovanja o izmjenama pravnih dokumenata izravno povezanih s temom Projekta. Tribina je organizirana u suradnji s Uredom za zakonodavstvo Vlade RH i otvorenom platformom Forum za jednakost. U pripremi tribine izrađen je pregled sličnih instrumenata i mehanizama u dva primjera: onog Europske komisije i onog koji se koristi u Velikoj Britaniji. Uvodničari su bili: Snježana Vasiljević, Katedra za europsko javno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu; Kristijan Kevešević, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina; Boris Zelenika, Ured za zakonodavstvo, i Heidi Eterović, HPC. Osim predstavnika organizacija civilnog društva, u tribini su sudjelovali i predstavnici sljedećih institucija: Ministarstva socijalne politike i mladih, Ministarstva turizma, Ureda pravobraniteljice za osobe s invaliditetom, Ureda pravobraniteljice za ravnopravnosti spolova, Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja, Ministarstva branitelja, Ministarstva financija, Ministarstva zdravlja, Ureda za ravnopravnost spolova, Ureda za udruge, Ureda pučke pravobraniteljice, Saveza samostalnih sindikata, Nezavisnih hrvatskih sindikata i Hrvatske udruge poslodavaca, ukupno 36 osoba. Primjedbe i preporuke iznesene na javnoj tribini su u pismenom obliku podnesene predlagatelju korištenjem portala e-savjetovanja. One su se odnosile na Nacrt Strategije procjene učinaka propisa 2016.-2018. i na Nacrt prijedloga iskaza o Nacrtu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o PUP-u (v. sljedeći program). (<http://www.hpc.hr/news.aspx?newsID=60&pageID=14>)

Sudjelovali smo u postupku javnog savjetovanja o Nacrtu prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima. Pripremljene su primjedbe i prijedlozi i upućeni Ministarstvu unutarnjih poslova 21. travnja 2016., izrađeni su amandmani na Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima i upućeni nadležnim saborskim odborima i svim klubovima zastupnika u Saboru, a pravnice HPC-a sudjelovale su 18. svibnja na sjednici Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Sabora RH u odnosu na poslani amandmane. Prijedlozi HPC-a naišli su na dobar odjek u navedenom Odboru - neke prijedloge je u svoje ime poslao u proceduru jedan saborski zastupnik, a neke je uvrstio među svoje prijedloge Odbor za zakonodavstvo.

4. Istraživanja i izvještaji u području ljudskih prava

U okviru projekta „Jačanje procesnih prava osumnjičenika i okrivljenika u kaznenom postupku u Hrvatskoj“ istražen je postojeći status zakonodavstva i prakse u Hrvatskoj kroz tri aktivnosti:

- Sekundarno istraživanje postojećih propisa. Izrađena je pravna studija „Unapređenje procesnih prava osumnjičenika i okrivljenika u kaznenom postupku“ (autori: izv.prof.dr.sc. E.

Ivičević Karas, doc.dr.sc. M. Bonačić i doc.dr.sc. Z. Burić), koja se bavi pravom na tumačenje i prevođenje, pravom na informiranje i pravu na pristup odvjetniku, posebno kroz prizmu relevantnih direktiva EU. U studiji su prikazana konvencijska jamstva i standardi, odabrana praksa Europskog suda za ljudska prava, predmet i područja primjene direktiva, položaj relevantnih prava u nekim komparativnim kaznenopravnim sustavima, transponiranje direktiva u hrvatski pravni sustav i pitanja koja je, prema mišljenju autora, bilo potrebno dodatno istražiti kroz empirijsko istraživanje.

- Empirijsko istraživanje postojeće prakse primjenom metode intervjua s ključnim skupinama dionika (policijskim službenicima, državnim odvjetnicima, odvjetnicima i sucima; dvanaest intervjua po skupini, ukupno 48) - istraženo je kako se odredbe relevantnog nacionalnog zakonodavstva primjenjuju u praksi, tj. do koje se mjere ostvaruju standardi u odnosu na odabrana prava obrane: pravo na informaciju, na prevođenje i tumačenje i na pristup odvjetniku.

- Istraživanje korištenjem metode fokusnih grupa: ovim istraživanjem detaljnije su istražena pitanja koja su se tijekom prve faze empirijskog istraživanja pokazala ključnima. Ukupno je provedeno pet fokusnih grupa: četiri su bile homogene u odnosu na profesiju sudionika, a jedna heterogena.

Prvi nacrt preporuka, koje se temelje na rezultatima istraživanja provedenog na projektu, izradili su stručni suradnici projekta, te je upućen na dopunu i komentare Stručnom panelu, koji se sastoji od stručnjaka iz područja kaznenog prava, odvjetnika i sudaca, te stručnjaka za policijske procedure.

U okviru projekta „Ciljana i rana procjena potreba i podrška žrtvama kaznenih djela“ provedena je pravna analiza i istraživanje o implementaciji relevantnih odredaba Direktive o pravima žrtava u RH. Doc.dr.sc.Z.Burić kao pravni teoretičar i B. Lučić kao pravna praktičarka napisali su izvještaj u kojem su prikazali rezultate istraživanja pravnih i institucionalnih aspekata položaja žrtve kaznenog djela u RH čiji je cilj bio dobiti sveobuhvatan i sistematiziran uvid u prava i položaj žrtve kaznenog djela u hrvatskom pravnom sustavu. Nacrt izvještaja podijeljen je s relevantnim institucijama koje su sudjelovale na sastanku 14. rujna 2016. u Uredu za ljudska prava i prava nacionalnih manjina RH. Također, provedeno je empirijsko istraživanje postojećih usluga koje pružaju udruge i njihovih resursa, interesa i prepreka za ostvarivanje punog potencijala u području podrške i zaštite žrtava. Njime su bile obuhvaćene udruge koje aktivno djeluju u tom području, ali i one koje su zainteresirane djelovati u budućnosti. Svrha istraživanja jest identificirati prepreke i potencijalne faktore koji bi mogli doprinijeti uključenju udruga u napore usmjerene na punu implementaciju Direktive 2012/29/EU u Hrvatskoj. Istraživanje je proveo Ipsos, agencija za istraživanja tržišta, medija i javnog mnijenja u Hrvatskoj. Rezultati oba istraživanja su prikazani i na konferenciji održanoj 22. i 23. rujna u Zagrebu. Na osnovi rezultata istraživanja i iskustva projektnih partnera izrađene su preporuke za unaprjeđenje sustava podrške žrtvama koje su poslone svim sudionicima konferencije, a i šire.

Također, u okviru tog projekta započet rad na izradi upitnika za pojedinačnu procjenu potreba, te je prvi sastanak održan 14. prosinca 2016. u Ministarstvu pravosuđa RH, a na njemu su sudjelovali predstavnici projektnih partnera, MUP-a, DORH-a, Ministarstva pravosuđa, Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Županijskog suda u Zagrebu, Prekršajnog suda u Zagrebu, Visokog prekršajnog suda RH, Odjela za podršku žrtvama i svjedocima pri Županijskom sudu u Zagrebu, Ureda pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, HOK-a, AZOP-a i civilnog društva.

Za Regionalni izvještaj o sustavu azila za jugoistočnu Europu izrađen je dio izvještaja koji se odnosi na sustav azila u RH. Regionalni izvještaj izrađen je za period od 1. lipnja 2015. do 30. lipnja 2016. godine i treći je takav izvještaj u nizu. Njime je obuhvaćeno ukupno jedanaest zemalja: Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Hrvatska, Grčka, Kosovo, Mađarska, Makedonija, Rumunjska, Slovenija i Srbija. U Regionalnom izvještaju nastoji se na sveobuhvatan način prikazati sustave azila pojedinih zemalja kroz analizu relevantnog zakonodavnog okvira i prakse, glavnih promjena u zakonodavstvu i politikama te događaja koji su obilježili obuhvaćeni period (kao što je izbjeglička kriza u 2015. godini). Cilj ovakvog izvještaja je ukazati na područja u kojima su potrebna poboljšanja u sustavu azila.

Izrađen je nacionalni izvještaj o sustavu azila za 2015. godinu, koji prikazuje glavne novine u sustavu i ukazuje na probleme u zakonodavstvu i praksi (<http://www.hpc.hr/news.aspx?newsID=66&pageID=42>).

U okviru serije „Odabrane teme iz područja azila i migracija“ izrađena je analiza na temu „Žrtve mučenja, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja u sustavu azila“. U radu se nastojalo pobliže objasniti što se smatra mučenjem, a što nečovječnim ili ponižavajućim postupanjem ili kažnjavanjem. Nadalje, prikazano je pravno uređenje važno za zaštitu tražitelja međunarodne zaštite koji su žrtve takvog postupanja ili kažnjavanja, kao i temeljni međunarodni standardi postavljeni konvencijama UN-a i praksom relevantnih tijela UN-a (odbora i pododbora), standardi Vijeća Europe izvedeni iz konvencija i sudske prakse Europskog suda za ljudska prava, elementi definicije mučenja prema međunarodnim i europskim standardima te hrvatsko zakonodavstvo i praksa (<http://www.hpc.hr/dokumenti/Razno/Zrtvemucenjanecovjecnogiliponizavajucegpostupanjailikaznjavanjausustavuazila.pdf>).

U veljači 2016. prikupljeni su i pripremljeni podaci za prvi tematski izvještaj o uvjetima prihvata u RH u okviru AIDA projekta i proslijeđeni Europskom vijeću za izbjeglice i prognanike (European Council on Refugees and Exile – ECRE) čiji je HPC član. Prikupljeni su podaci koji se odnose na uvjete prihvata u RH, tj. oni koji se odnose na broj tražitelja međunarodne zaštite, broj smještenih tražitelja međunarodne zaštite i načinu smještaja, podaci o prihvatnim i tranzitnim centrima u RH (uvjeti smještaja, kapacitet smještaja, broj smještenih osoba) te statistički podaci koji se odnose na izbjegličku krizu u RH. Temeljem prikupljenih podataka iz 20 zemalja u okviru AIDA projekta objavljen je tematski izvještaj „Wrong counts and closing doors: The reception of refugees and asylum seekers in Europe“.

[\(http://www.ecre.org/wrong-counts-and-closing-doors-the-reception-of-refugees-and-asylum-seekers-in-europe/\)](http://www.ecre.org/wrong-counts-and-closing-doors-the-reception-of-refugees-and-asylum-seekers-in-europe/)

Prikupljeni su podaci za potrebe izrade tematskog izvještaja o postupku međunarodne zaštite u Republici Hrvatskoj, kao i podaci u odnosu na putne dokumente azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, te su isti objedinjeni, prevedeni i nadopunjeni relevantnim zakonskim odredbama i prosljeđeni ECRE.

Napravljene su dvije kratke analize trendova u odnosu na zahtjeve za međunarodnu zaštitu u Hrvatskoj.

5. Edukacija za civilno društvo i javni sektor

a) Radionice, seminari i treninzi

Radionica o metodologiji procjene utjecaja javnih politika na ljudska prava održana je 28. i 29. travnja 2016. Radionica je obuhvatila sljedeće teme: Uvod u sustave ljudskih prava i mehanizme za njihovu zaštitu; Uvod u HRIA-u; Glavni koraci u primjeni HRIA-e; Korak 1: Problem i politika; Korak 2: Ljudska prava u teoriji – obveze države; Korak 3: Politički i društveni kontekst; Korak 4: Implementacija; Korak 5: Ljudska prava u praksi – utjecaj javne politike; Korak 6: Odgovornost države; Korak 7: Preporuke i akcijsko planiranje. Radionicu je vodila Marjan Wijers (NL), vodeća međunarodna stručnjakinja u primjeni HRIA metodologije od strane organizacija civilnog društva. Na radionici je sudjelovalo 17 predstavnika 11 organizacija civilnog društva. (<http://www.hpc.hr/news.aspx?newsID=62&pageID=14>)

Obuka o sudjelovanju u procesu procjene učinaka propisa za organizacije civilnog društva održana je 19. veljače 2016., u organizaciji HPC-a i Ureda za zakonodavstvo Vlade RH u okviru projekta „Razvoj kapaciteta OCDa za integriranje ljudskih prava u javne politike“. Predavač je bio Boris Zelenika, savjetnik u Uredu za zakonodavstvo Vlade RH. Budući je Ured ispred Vlade zadužen za promicanje i nadzor provedbe procesa procjene učinaka propisa, tijekom obuke je objašnjen položaj ovog procesa u razvoju javnih politika, zakonodavni i institucionalni okvir, te način na koji organizacije civilnog društva mogu u njemu sudjelovati. Na radionici je sudjelovalo 9 predstavnika 8 organizacija civilnog društva. <http://www.hpc.hr/news.aspx?newsID=45&pageID=14>

Nadalje, u okviru tog projekta održane su četiri provedbene radionice za primjenu HRIA metodologije na područja zločina iz mržnje i trgovanja ljudima. Prva provedbena radionica za HRIA-u u području trgovanja ljudima održana je 17. svibnja 2016. U njoj je sudjelovalo 9 predstavnika 6 organizacija. Na radionici je odlučeno da će fokus rada biti analiza sustava podrške žrtvama do početka sudskog postupka, budući da je u raspravi ovaj element ocijenjen kao onaj koji znatno doprinosi centralnom identificiranom problemu, malom broju slučajeva kvalificiranih kao trgovanje ljudima, a ujedno predstavlja onaj element javne politike za kojeg su nam podaci najdostupniji i na kojeg OCD-i mogu imati utjecaja. Sastavljen je i plan djelovanja za sljedećih šest mjeseci. Prva provedbena radionica za HRIA-u u području zločina iz mržnje održana je 24. svibnja 2016. U njoj je sudjelovalo 10

predstavnik 5 organizacija. Na radionici je, slično kao i u slučaju trgovanja ljudima, kao glavni problem postojeće javne politike identificirano to što slučajevi zločina iz mržnje nisu ispravno kvalificirani/nisu detektirani. Međutim, za razliku od područja trgovanja ljudima, tijekom rasprave postalo je očito da je ova javna politika u daleko ranijem stupnju razvoja, te da se vrlo malo zna o njenim stvarnim implikacijama, ali i o stvarnim razmjerima problema zločina iz mržnje. Kao centralni fokus HRIA-e odabran je stoga pokušaj odgovora na dva glavna pitanja: (1) Koji su stvarni razmjeri problema; te (2) Koje su kritične točke sustava sa stajališta žrtve, a koje ih odvrćaju od prijavljivanja zločina/motiva mržnje. Fokus na žrtve je odabran jer: (a) to je općenito fokus civilnog društva; (b) za razliku od drugih aspekata ovog područja, postoje jasne međunarodne obveze koje slijede iz Direktive o žrtvama; te (c) kao i gore, ovo je područje za koje smo procijenili da se njime možemo baviti koristeći svoje postojeće resurse. Druga provedbena radionica o procjeni utjecaja javne politike na ljudska prava u području zločina iz mržnje održana je 14. i 15. studenog 2016., a ona u području trgovanja ljudima 15. i 16. studenog 2016. Na radionicama su polaznici analizirali međunarodne obveze RH u kontekstu ova dva područja javne politike, identificirali indikatore koje će koristiti pri ocjenjivanju poštuju li RH te obveze, te izvore podataka koji će biti korišteni pri verifikaciji tih indikatora. (<http://www.hpc.hr/news.aspx?newsID=42&pageID=41>)

Održano je 5 radionica (obuka) za 50 lokalnih koordinatora/ica Sindikata umirovljenika Hrvatske (SUH), 30 stručnih djelatnika/ca (pravnik/ca i socijalnih radnika/ca) centara za socijalnu skrb (Pula, Rijeka, Split, Zagreb i Slavonski Brod) te 5 djelatnika/ca gradskih društava Crvenog križa (Pula, Split, Zagreb i Slavonski Brod). Radionice su održane 21. travnja u Puli, 28. travnja u Splitu, 17. i 24. svibnja u Zagrebu, te 7. lipnja u Slavonskom Brodu. Nakon izlaganja Olge Jelčić, stručnjakinje za građansko pravo, pripremljen je hipotetski slučaj kako bi se dodatno utvrdilo novostečeno znanje. Sudionici su raspravljali o problemima i pitanjima proizašlim iz njihovog svakodnevnog rada u ovom području. (<http://www.hpc.hr/news.aspx?newsID=50&pageID=14>)

U suradnji s MUP-om i UNHCR-om održane su 3 radionice za policijske službenike pomorske, aerodromske i kopnene granične policije na temu „Pristup sustavu međunarodne zaštite“, 19. svibnja, 4. listopada i 18. listopada. Na radionicama su obrađene sljedeće teme: Uvod u osnovna ljudska prava, Međunarodnopravni standardi zaštite tražitelja međunarodne zaštite i izbjeglica, Pristup sustavu međunarodne zaštite te Novine u sustavu međunarodne zaštite – Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti. Drugi dio radionica posvećen je radu na praktičnim slučajevima. Na radionicama je sudjelovalo ukupno 79 policijskih službenika iz Policijske uprave zagrebačke, Policijske uprave istarske, Policijske uprave dubrovačko-neretvarske, Policijske uprave osječko-baranjske, Policijske uprave primorsko-goranske, Policijske uprave zadarske, Policijske uprave šibensko-kninske, Policijske uprave splitsko-dalmatinske, Policijske uprave karlovačke, Policijske uprave vukovarsko-srijemske, Policijske uprave brodsko-posavske, Policijske uprave ličko-senjske, Policijske uprave sisačko-moslavačke te službenici Prihvatnog centra za strance.

U suradnji s UNHCR-om i Pravosudnom akademijom organizirali smo seminar za suce upravnih sudova na temu „Aktualnosti u zakonodavstvu i praksi u području prava azila“. Seminar je održan 7. i 8. srpnja u prostorijama Pravosudne akademije u Zagrebu. Na seminaru su sudjelovali suci upravnih sudova u Osijeku, Rijeci, Splitu i Zagrebu te Visokog upravnog suda u Zagrebu, njih ukupno 16. Prvog dana seminara održana su predavanja na teme „Međunarodni standardi zaštite tražitelja međunarodne zaštite i izbjeglica“, „Novine prema Zakonu o međunarodnoj i privremenoj zaštiti“, „Bitni elementi Zajedničkog europskog sustava azila s naglaskom na Direktivu o kvalifikacijama i praksu Europskog suda pravde“ i „Uloga upravnog sudovanja kao korektiv postupanja tijela državne uprave“. Istog dana održan je i okrugli stol „Odabrana otvorena pitanja upravnog sudovanja u području prava azila“. Na okruglom stolu sudjelovali su akteri u sustavu azila (predstavnici MUP-a, HPC-a, odvjetnici, psiholozi i prevoditelji) kako bi zajedno sa sucima raspravljali o pitanjima i problemima s kojima se u praksi susreću svi dionici povezano sa sudskim upravnim postupkom u predmetima azila. Drugi dan seminara u cjelosti je bio posvećen praksi Europskog suda za ljudska prava. Predavanje na temu „Uvod u temeljne koncepte i načela u postupku ograničavanja slobode kretanja stranaca, uključujući i tražitelje međunarodne zaštite“ održao je Krešimir Kamber, pravni savjetnik na Europskom sudu za ljudska prava u Strasbourgu, koji je potom vodio radionicu na temelju hipotetskih slučajevima pripremljenim prema presudama Europskog suda za ljudska prava. (<http://www.hpc.hr/news.aspx?newsID=57&pageID=14>).

Održane su Vježbe za studente na Pravnom fakultetu u Zagrebu i Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu. Na Pravnom fakultetu u Zagrebu vježbe su održane 2. prosinca, 9. prosinca i 16. prosinca u dva termina, svaki u trajanju od 12 školskih sati za ukupno 87 studenata. Na vježbama su obrađene sljedeće teme: osnove sustava azila (HPC), integracija osoba s odobrenom zaštitom u RH (HCK), iskustva osoba koje su u RH dobile međunarodnu zaštitu. Na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu vježbe su održane 16. lipnja 2016. u trajanju od 2 školska sata, za 35 studenata.

b) publikacije

Izrađen je informativni i instruktivni priručnik „Treća životna dob – kako raspolagati imovinom“ (u pdf formatu) i distribuiran relevantnim organizacijama i institucijama. Priručnik je napisala Olga Jelčić, stručnjakinja za građansko pravo koja je izradila njegovu strukturu na osnovi iskustava krajnjih korisnika prikupljenih od svih projektnih partnera odnosno pitanja s kojim se oni u praksi najviše susreću (Sindikata umirovljenika Hrvatske i HPC prvenstveno u praksi svojeg pravnog savjetništva, a Centar za socijalnu skrb Zagreb kroz pitanja s kojima se njihovi stručni djelatnici – pravnici i socijalni radnici najčešće susreću u praksi). Struktura priručnika obuhvaća zakonsko uređenje sljedećih instituta: ugovor o doživotnom uzdržavanju, ugovor o dosmrtnom uzdržavanju, ugovor o darovanju, nasljednopravni ugovori (ugovor o odricanju od nasljedstva, ugovor o ustupu i raspodjeli imovine) i oporuka. Priručnik obiluje primjerima sudske prakse, što smatramo posebno korisnim prilikom potrebe tumačenja pojedinih zakonskih odredbi u njihovoj primjeni. Kod svakog pojedinog pravnog

instituta detaljno su opisani elementi na koje treba obratiti posebnu pažnju, a naglasak je stavljen i na to kako je pojedina pitanja rješavala sudska praksa. Osim toga, kako bi bio što više prilagođen praktičarima, sadrži i primjere (obrasce) ugovora o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju, tužbe za raskid ugovora o doživotnom uzdržavanju, ugovora o darovanju s nametom i ugovora o ustupu i raspodjeli imovine. Akteri su ocijenili Priručnik kao vrlo koristan alat za informiranje o pojedinim načinima raspolaganja imovinom. Priručnik je dostupan na web stranicama HPC-a: <http://www.hpc.hr/news.aspx?newsID=33&pageID=41>

U dva broja Hrvatskog ljetopisa za kazneno pravo i praksu iz 2016. objavljena su dva rada autora prof.dr.sc. Elizabete Ivičević Karas, doc.dr.sc. Zorana Burića i doc.dr.sc. Marina Bonačića. Prvi rad, „Unapređenje procesnih prava osumnjičenika i okrivljenika u kaznenom postupku: pogled kroz prizmu europskih pravnih standarda“, predstavlja suženi sadržaj uvodne studije provedene u okviru prvog dijela istraživanja na projektu, posvećenog prvenstveno europskim pravnim standardima. U drugom radu, „Prava obrane u različitim stadijima hrvatskog kaznenog postupka: rezultati istraživanja prakse“ predstavljeni su rezultati drugog i trećeg, empirijskog dijela istraživanja provedenom na uzorku državnih odvjetnika, odvjetnika, policijskih službenika i sudaca metodama polu-strukturiranog intervjua i fokusnih grupa.

<http://www.hpc.hr/news.aspx?newsID=71&pageID=14>

6. Izvanprogramske aktivnosti usmjerene na razvoj i održivost HPC-a

a) Aktivnosti usmjerene na stabilizaciju i daljnji razvoj

U 2016. razvijena su i podnesena 13 prijedloga projekta na EU i ostale natječajne/javne pozive, od kojih je samo jedan odbijen.

U izvještajnom razdoblju ugovore o radu s HPC-om sklopilo je 9 radnica: zadržano je svih sedam radnih mjesta (zaposlenica) u odnosu na 2015. godinu (na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu), zaposlena je pravica pripravica (na određeno vrijeme u punom radnom vremenu) i zadnja dva mjeseca u 2016. još jedna pravica s pravosudnim ispitom (na određeno vrijeme u punom radnom vremenu), radi pripreme za izvođenje projekta u 2017. u implementaciji kojih trebaju sudjelovati pravnici/ce kvalificirani za pružanje BPP. Ljudski kapaciteti bili su većim dijelom angažirani na izvođenju projekata (ukupno 14 projekata, od toga 4 EU projekta), nekih i u povećanom opsegu te na prevladavanju problema koji su se pojavljivali tijekom izvještajne godine u financiranju već odobrenih/planiranih projekata (naročito management) zbog smanjivanja sredstava iz javnih izvora, što se sve reflektiralo na smanjenje anažmana u podnošenju prijedloga po EU natječajima, a time i na održivost HPC-a u sljedećem razdoblju.

Tijekom ovog izvještajnog razdoblja u HPC-u su volontirale 2 osobe. S obzirom na specifične aktivnosti kojima se HPC bavi, volonteri ili volonterke pravne struke (studenti prava ili diplomirani pravnici) imaju prednost prilikom odabira volontera/ki.

Ukupno je održano osam (8) sjednica upravljačkih tijela, i to:

- 4 sjednice Upravnog odbora HPC-a;
- 2 sjednice Nadzornog odbora HPC-a; i
- 2 sjednice Skupštine HPC-a.

U 2016. godini primljeno je sedam novih članova/ica HPC-a koji se bave različitim granama prava za koje je procijenjeno da su od važnosti za djelovanje HPC-a, a istodobno je članstvo i pomlađeno (nastavnici pravnih fakulteta u Zagrebu i Rijeci: Slađana Aras Kramar, Sanja Barić, Gojko Bežovan, Tamara Čapeta, Elizabeta Ivičević Karas, Maja Munivrana Vajda i Frane Staničić). Time je broj članova/ica povećan na 31 (27 redovnih i 4 izvanredna člana/ice). Tijekom kandidiranja i izbora novih članova/članica, strogo se vodilo računa o tome da se radi o kandidatima/kandidatkinjama za članstvo koji/e su kroz dosadašnju osobnu i neposrednu suradnju s HPC-om pokazali da mogu i žele doprinijeti ostvarivanju njegovih ciljeva, dakle o suradnicima/cama HPC-a koji su aktivno sudjelovali u implementaciji projekata i/ili u pojedinim aktivnostima HPC-a zadnjih godina.

Tijekom godine izabrani su novi dužnosnici, u pravilu dosadašnji, no izabrana je nova zamjenica predsjednice (doc.dr.sc. Goranka Lalić Novak), nova članica Upravnog odbora (prof.dr.sc. Elizabeta Ivičević Karas) i nova članica Nadzornog odbora (doc.dr.sc. Slađana Aras Kramar).

b) Aktivnosti usmjerene na stvaranje i jačanje partnerskih odnosa

Tijekom 2016. godine produbljena je suradnja sa Centrom za socijalnu skrb Zagreb (CZSS Zagreb). Sa Centrom nas je povezao zajednički interes u odnosu na teme kojima se aktivno bavimo, prvenstveno naš dugogodišnji rad na pravnoj zaštiti tražitelja međunarodne zaštite koji su smješteni u Prihvatilištu za tražitelje azila u Dugavama na području Novog Zagreba, a posebno djece bez pratnje, te prevencija zloupotreba osoba starije dobi u odnosu na raspolaganje njihovom imovinom, a posebno u odnosu na ugovore o doživotnom ili dosmrtnom uzdržavanju. Institucionalna podrška omogućila nam je dublje povezivanje sa CZSS Zagreb i pripremu prijedloga projekata za Ministarstvo socijalne politike i mladih. Nadalje, na ove teme intenzivirana je suradnja s organizacijama civilnog društva Sindikatom umirovljenika Hrvatske (SUH) i Gradskim društvom Crvenog križa Zagreba (GDCK Zagreb), a posredno i sa Gradom Zagrebom, kojem se na njihov zahtjev svakog mjeseca unaprijed šalju obavijesti o održavanju pravnih savjetovališta u prostoru GDCK Zagreb u Sigetu, kako bi mogli na njega uputiti korisnike koji trebaju primarnu besplatnu pravnu pomoć koju im Grad ne može pružiti.

Uspostavljeni su temelji za dublju suradnju sa Centrom za socijalnu skrb Kutina na čijem se području nalazi i Prihvatilište za tražitelje azila u Kutini u koje se smještaju ranjive skupine tražitelja međunarodne zaštite.

Uspostavljena je suradnja s Centrom za demokratsku tranziciju iz Crne Gore u suradnji s kojim je pripremljen projekt na temu uloge specijalnih tužiteljstava u suzbijanju korupcije i organiziranog kriminala, za koji je osigurana i financijska potpora. Također je uspostavljena

suradnja s Albanskim Helsinškim odborom za prenošenje znanja i iskustava u području tzv. border monitoringa.

Nastavljena je dugogodišnja suradnja s mnogim institucijama/organizacijama/mrežama.

c) Aktivnosti usmjerene na izobrazbu radnica HPC-a

Sudjelovali smo na nekoliko usavršavanja, a u svrhu jačanja naših ljudskih potencijala, i to:

- 8. lipnja na edukaciji "Litigating to Achieve a Legal Refugee Management System" u Kući ljudskih prava koju je organizirao Centar za mirovne studije, a vodio profesor Jack I. Garvey sa Sveučilišta u San Franciscu;
- 28. i 29. lipnja na radionici za promatranje prisilnih udaljenja u Varšavi u organizaciji Europske agencija za upravljanje operativnom suradnjom na vanjskim granicama država članica Europske unije (FRONTEX) i Agencije EU za temeljna prava (FRA);
- 15. rujna na edukaciji o proceduri obraćanja Ustavnom sudu i Europskom sudu za ljudska prava u postupcima povezanim s azilom koju je organizirao HPC za svoje djelatnice, a vodila Jasna Omejec, bivša predsjednica Ustavnog suda RH;
- 10. - 13. listopada posjet Češkoj na temu „Preseljenje državljana trećih zemalja“, u organizaciji UNHCR-a i HCK-a;
- 22. - 25. studenog posjet Nizozemskoj na temu „Integracija izbjeglica“, u organizaciji Isusovačke službe za izbjeglice i UNHCR-a;
- 2. i 3. prosinca seminar o izbjegličkom pravu u Berlinu u organizaciji ECRE.

Sudjelovali smo na izobrazbama za financijsko poslovanje, i to:

- 9. ožujka na temu popunjavanja upitnika za samoprocjenu sustava financijskog upravljanja i kontrola kod neprofitnih organizacija za 2015., u organizaciji RIF-a;
- 13. lipnja na temu korištenja osobnih automobila i drugih sredstava za osobni prijevoz u privatne i službene svrhe, u organizaciji RIF-a;
- 13. srpnja na temu polugodišnjih financijskih izvještaja, računovodstvenih i poreznih aktualnosti, u organizaciji TIM4pin;
- 28. studenog na temu aktualnosti iz porezne reforme, financijsko planiranje, pripreme radnje za financijsko izvještavanje neprofitnih organizacija, u organizaciji TIM4pin.

Pravnice HPC-a koje su u izravnom kontaktu s tražiteljima međunarodne zaštite i izbjeglicama podvrgnute su superviziji koju su vodile posebno educirane psihologinje.

Sudjelovali smo na brojnim konferencijama, okruglim stolovima i skupovima.

7. Zaključno

HPC je najvećim dijelom ispunio plan za 2016. iako je njegovo djelovanje bilo otežano zbog promijenjene politike pružanja potpore iz javnih izvora organizacijama civilnog društva u području zaštite ljudskih prava kao i drugih društvenih i političkih okolnosti. Da bi se prevladali ti problemi bili su angažirani poprilični ljudski kapaciteti (i zaposlenica i menadžmenta), na nekim projektima je povećan a na nekim smanjen opseg rada, što je rezultiralo pripremom manjeg broja prijedloga projekata za EU, posljedica čega je i manji broj EU projekata koji će se izvoditi u drugoj polovici 2017. godine (možda i u 2018.). Također, navedeno je utjecalo i na (ne)osiguravanje dodatnih izvanprojektnih sredstava za samoodrživost HPC-a. No, osiguran je nastavak djelovanja u 2017.

U izvještajnom razdoblju HPC je započeo postupnu generacijsku zamjenu članova/ica, naročito članova/ica tijela upravljanja novoizabranim članovima/icama i to primitkom novih članova/ica HPC-a te izborom pojedinih novih dužnosnika (nova zamjenica predsjednice, nova članica Upravnog odbora, nova članica Nadzornog odbora). Smatramo da je time napravljen velik iskorak za osiguravanje održivosti i daljeg razvoja organizacije.

Također smatramo da možemo zaključiti da je HPC u izvještajnoj godini bio vrlo aktivan u svim segmentima svojih strateških usmjerenja kroz implementaciju veći broj projekata kao i poduzimanje niza izvanprojektnih aktivnosti, kako je opisano u ovom Izvješću, čime je zadržao svoje dugogodišnje strateške prioritete i doprinijeo ostvarivanju svojih ciljeva.

Agata Račan, v.r.

predsjednica HPC-a